

ФОРМУВАННЯ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНИХ УМІНЬ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ ПОЧАТКОВОЇ ЛАНКИ У КОНТЕКСТІ ІНТЕРКУЛЬТУРНОЇ ПІДГОТОВКИ У ВНЗ

Карпенко Є. М., кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри англійської мови з методиками викладання у дошкільній та початковій освіті Житомирського державного університету імені Івана Франка

Радикальні перетворення у соціально-економічному та культурному житті України початку ХХІ століття спричинили значні трансформаційні процеси й у сфері освіти. Збільшення обсягу знань та вмінь, якими має володіти майбутній вчитель іноземної мови, підвищення вимог до рівня іншомовної й професійної підготовленості зумовлюють соціальну потребу у фахівцях, здатних аналітично мислити, професіоналів, що володіють рефлексивним поглядом на себе і оточуючий світ, нестандартним мисленням і відповідними особистісними якостями.

На наш погляд, важливим елементом у системі професійно-особистісного розвитку майбутніх вчителів ІМ є сформованість умінь орієнтуватися у розмаїтті форм та видів інформації сучасного інтеркультурного простору, умінь знаходити, опрацьовувати та використовувати інформацію для вибудови власної системи професійних і особистісних знань, вмінь та поглядів, для розв'язання життєвих та професійних завдань. Тому важливим елементом інтеркультурної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови доцільно вважати формування інформаційно-аналітичних умінь (ІАУ), що зумовлює актуальність даної статті. В опорі на попередні дослідження вітчизняних і зарубіжних учених (М. Кларін, М. Кравченко, Т. Олійник, Е. Полат, М. Чошанов, Е. Де Боно та ін.) ми визначаємо інформаційно-аналітичні вміння як інтелектуальне новоутворення, яке полягає в умінні знаходження необхідної інформації, її всебічної обробки та застосування у власній професійній діяльності.

Зміна пріоритетів у стратегічних напрямках розвитку іншомовної освіти у європейській та світовій спільнотах значною мірою вплинули на характер і зміст

професійної підготовки вчителів іноземної мови в Україні та знаходить своє відображення у Державній національній програмі „Освіта” („Україна XXI століття”), програмі „Вчитель”, Національній доктрині розвитку освіти України в XXI столітті, орієнтованих на розв’язання завдань реформування національної системи освіти та її поступової інтеграції до європейського міжнародного освітнього простору. Одним із пріоритетних завдань навчання іноземних мов визнається формування умінь, які дозволяють вистояти під натиском інформації, та у спілкуванні з тими, хто інакше мислить, володіти відповідною особистісною спрямованістю, бути здатним самостійно приймати рішення на основі власного досвіду та володіти рефлексійними вміннями. Формування перерахованих професійно значимих особистісних якостей та здібностей є, на наш погляд, складовою професійної та інтеркультурної підготовки майбутнього вчителя іноземної мови початкової ланки у ВНЗ. Але, як показують результати спостереження за навчальним процесом на факультеті іноземних мов ЖДУ імені Івана Франка, досить часто студенти механічно заучують певний набір фактів, понять про країну, мова якої вивчається, не розуміючи їх. Більшість студентів мають потребу також у систематизації отриманих соціокультурних знань та у пошуках альтернативних шляхів розв’язання поставлених завдань, що мають соціокультурну спрямованість [1].

Для ефективного вирішення поставленої проблеми, на нашу думку, необхідно розробити комплекс завдань, спрямований на поетапне формування інформаційно-аналітичних умінь у майбутніх учителів у системі професійної інтеркультурної підготовки. Завдання повинні передбачати можливість систематизації знань і умінь, отриманих в процесі бакалаврської підготовки, і бути спрямованими на набуття студентами знань щодо типів, видів і джерел соціокультурної інформації (1 етап), технологій ефективної роботи з відібраною інформацією і умінь її всебічного аналізу (2 етап), а також умінь використання соціокультурної інформації у власній професійно спрямованій діяльності (3 етап) [2].

Наведемо приклади професійно-орієнтованих вправ, спрямованих на поетапне формування інформаційно-аналітичних умінь, як частини програми професійної підготовки студентів Інституту педагогіки Житомирського державного університету ім. І. Франка. На **першому** етапі для формування умінь пошуку та відбору соціокультурної інформації необхідно створити педагогічні умови, за яких студенти будуть здійснювати пошук та відбір соціокультурної інформації за попередньо встановленими критеріями. Наведемо приклад вправи.

Вправа, спрямована на формування вмінь знаходити і класифікувати інформацію за допомогою ІКТ.

Завдання: використовуючи запропоновані ІКТ, створіть список корисних ресурсів для вчителів в групах по темі "An English Family":

- методична і довідкова література, плани уроків, друкований роздатковий матеріал (Група А);
- автентична аудіо-і відеоінформація (Група Б).

Хід виконання: студенти встановлюють критерії ефективного пошуку та відбору інформації по темі за допомогою ІКТ (надійність джерела, можливість отримання додаткової інформації, тощо). Виконання завдання передбачає узагальнення зібраних даних у таблицях та схемах, а також попередніх висновків щодо її корисності для вирішення поставленого завдання.

Спосіб контролю: контроль з боку викладача.

Метою **другого** етапу є всебічний аналіз відібраної інформації, її порівняння та зіставлення із вже відомими фактами. Наведемо приклад вправи.

Вправа, спрямована на формування умінь аналізу інформаційних джерел з точки зору їх дидактичних можливостей для майбутніх вчителів.

Завдання: проаналізуйте знайдену інформацію по заданій темі. Визначте в групах її достовірність, достоїнства і недоліки, а також найбільш ефективні навчальні матеріали та ресурси, аргументуйте свій вибір, порівняйте результати роботи груп.

Хід виконання: студенти осмислюють інформацію та її значущість для виконання поставленого завдання, зіставляють різні підходи до роботи з навчальним матеріалом. Результатом роботи можуть бути презентації з таблицями, графіками, діаграмами; журнал звіту з проведеного дослідження, що включає обґрунтування вибору технологій і методів дослідження, пошуку, відбору та обробки інформації.

Спосіб контролю: взаємоконтроль.

На **третьому** етапі студентам необхідно використати результати обробки інформації для роз'язання професійних задач. Наведемо приклад вправи:

Вправа, спрямована на формування вмінь використовувати результати обробки соціокультурної інформації для вирішення дидактичних задач у процесі професійно спрямованої діяльності майбутнього вчителя іноземних мов початкової ланки, а також умінь критичного сприйняття і осмислення різномірної педагогічної інформації, умінь формулювати на цій основі власні висновки та оціночні судження.

Завдання: проведіть у групах міні-дослідження та підготуйте презентацію проекту "Modern Ukrainian and British Families".

Хід виконання: студенти використовують результати пошуку, відбору та аналізу інформації для вирішення завдань у власній професійно спрямованій діяльності. Виконання завдання потребує узгодження нової інформації з уже відомою, прийняття на її основі незалежних рішень.

Спосіб контролю: самоконтроль.

Для ефективного педагогічного управління процесом поетапного формування інформаційно-аналітичних умінь майбутнього вчителя іноземної мови початкової ланки у контексті інтеркультурної підготовки у ВНЗ необхідна спеціальна організація навчального процесу, обґрунтування комплексу педагогічних умов, пошук і впровадження адекватних методів, способів, засобів навчання, які відповідають інноваційним освітнім тенденціям, рівню розвитку інформаційного суспільства. У подальшому пошуку ефективних шляхів вирішення цієї проблеми

ми вбачаємо перспективи наукового дослідження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ ТА ЛІТЕРАТУРИ:

1. Карпенко Є. М. Формування інформаційно-аналітичних умінь майбутніх вчителів у процесі фахової підготовки: стан проблеми //Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. – 2006. – №29. – С.89–91.
2. Професіно-методична підготовка студентів-філологів у вищому навчальному закладі: монографія/ Н.В. Зінукова, Л.В. Калініна, І.В. Самойлюкевич, Н.Р. Петранговська, О.Р. Світлична, І.І. Березенська, Н.П. Сіваєва, О.С. Гуманкова, Л.В. Барало, О.А. Зимовець, С.Б. Моркотун, Ю.М. Жиляєва, А.М. Мормуль, І.Ф. Литньова, Є.М. Карпенко. – Д., Вид-во ДУЕП, 2009. – 494 с.